

Himmelen har ingen gr

Se mot himmelen – der er framtida – sa Mustafa Kemal Atatürk, Tyrkias store reformator, i 1909. Om mannen er omstridt, er sannheten i uttalelsen – ikke.

Hva har så han med Valdres å gjøre – ingenting, annet enn - han var ikke alene om å se mulighetene. Over hele verden tok flyfeberen helt av. Det var tid for verdens nye «deardevils», folk som boblet av eventyrlust, tøyde det mulige, sprengte grenser og ikke lot seg stoppe av en fare eller to. Rekorder skulle settes, nye områder erobres, nye høyder nås.

Her i Norge hadde vi den store Roald

Amundsen med sine luftskip og fly. En rollemodell av dimensjoner for snø og is-folket i nord. To verdenskriger skulle gå, og flyene ble utviklet med dem. Trist, men sant. Andre kriger har også vært med på å utvikle flyene. Og uten den kalde krigen – ingen Laika og heller ikke stemmen fra månen «...et stort skritt for menneskeheten».

Nå har det gått 100 år og Norsk luftfart

IVRIGE UNGE: Flyinteressen går gjerne i generasjoner i Valdres. Det lover godt. Her fører Even Orderdalen (11) logg på Leirin for seilflyene. Inne i flyet sitter Rolf Johnsen. Bak i bildet, ser vi flyhangaren og aller bakerst det store, flotte klubbhuset til VFK.

– Det var en herlig tur ROPTE FRU HAGANÆS I 1919

Avisa Valdres skrev den 8. mars 1919 (utdrag)

Premiærløytnant Einar Haganæs var så elskverdig lørdag å besøke også Fagernes med sitt aeroplan. Ved halv to-tiden ble den skare mennesker, som trofast ventet løytnanten søndenfor Fagernes hotell var den store fuglen rett opp for fengslet, og det varte ikke rett lenge før den med en viss eleganse landet på isen rett utenfor Tingnesodden. Med en veldig fart bar det bortover mot Fagernes, inntil aeroplanet ble stoppet i

en 50 meters avstand fra land. Som passasjer medfulgte fra Aurdal løytnant Haganæs' mor

– Det var en herlig tur! ropte fru Haganæs i det samme maskinen stoppet. – Nå har vi brukt fire minutter fra Aurdal. Og vi måtte innrømme at farten var svimlende.

Flyet som løytnanten fra Aurdal fløy, var hærens største med 17 meter mellom vingespissene, hadde 130 hk, fransk motor. Det kunne gjør 150 km/t og stige til 5000 meter. Han kom fra Kjeller og brukte 1 time

35 minutter på turen med litt blåst. Uten vind kunne turen tatt bare én time. En revolusjon i en tid da hesten var det mest brukte framkomstmiddel.

Vi siterer videre: «...da fanejunker Haganæs, løytnantens far, kl. 6, altså halvannen time etter avreisen, ringte opp Kjeller for å høre om flyerne var ankommet, hadde de allerede spist middag...»

Kilde: Jul Haganæs' artikkel i VFK 50 års jubileumbok fra 1996 «Flyging og luftsport gjennom 50 år» 1946 - 1996

FLYGER: Premiærløytnant Einar Haganæs var onkel til dikteren Jul Haganæs i Aurdal.

rense

og luftsport kan jubilere. Valdres Flyklubb (VFK) ble stiftet i 1946, og har spilt en stor rolle for interessen for flyging i denne sammenheng. Valdres Flyklubb har hovedsete på Leirin, men har i alle år samarbeidet mye med Hallingdal flyklubb om bruken av Klanten flyplass. Klubben har tre greiner representert: motorfly, seilfly

og modellfly. VFK har rundt 200 medlemmer i dag. I mange år var Fagernes og flygingen på isen, det store sentrum for mange i Norge. Det kunne være opptil 10.000 tilskuere til flystevner. Gylne tider. I dag har Valdres flyklubb både flott klubbhus, flystriper og fly.

I Valdres finnes også Valdres Hang- og paragliderklubb, og

man kan også fly mikrofly.

Nyttige adresser for interesserte: Norsk Luftsportsforbund: nlf.no, valdresflyklubb.no, Modellklubben: VFKM.no, Jo Grini dagbok: www.jojoen.no, jojoen.no/diary, Valdres hang og paragliderklubb: gj-ry@online.no (ikke hjemmeside)

Toril Meisingset

redaksjonen@avisa-valdres.no

ENTUSIASTEN: Han står i dagevis, timevis og flyr og flyr – Jo Grini. Slikt gir resultater. Her er han med ett av sine mange fly, et Katana elektrisk akrobatfly.

POPULÆRT: I dag er det modellflygruppa sine flystevner som drar mye folk. Folk kommer fra hele Norge for å konkurrere og fly på den fine modellflybanen på isen på Fagernes. Her fra 2006.

SAMLING: «Høstens vakreste eventyr», var da alle fly og flyentusiaster møttes på Leirin årlig. Her er en lykkelig gjeng fra Valdres modellflyklubb engang på nittitallet, omgitt av sine storebrødre, inklusiv den sølvblanke Dakotaen. Året er litt usikkert. F. v. Frank Olav Øyen, Odd Roger Frenstad, Kåre Weeg, Jo Grini, Aksel Bergene og Christian Johansen.

Jubileumsfest i Oslo

Den 5. mai 2009 var det stor jubileumsfest i Oslo rådhus for luftfarten og luftsporten i 100 år. En delegasjon fra VFK var invitert. Her er en dem, Bjarne Bergsund (t.v.), sjølv generalen fra VFK, som tydelig forteller HKH kronprins Haakon noe. Kanskje om da han landet sammen en danske som de aller første i verden med seilfly på isbre. Eller sin første flytur med en stor svart paraply fra låvetaket i Sør-Aurdal og landet i en møkkahaug. Ikke vet vi. Men presidenten i Norges Luftsportsforbund, Otto Lagarhus, (i midten) ser ut til å følge samtalen med interesse.

VINNEREN: Han stormer fram, nasjonalt, men også internasjonalt i konkurransene med modellfly, Jo Grini. Det jobber han knallhardt for. Men det som opptar han, er ikke gårsdagens meritter, men framtida og ungdommen. Ståle Lien (seilfly) er den som er blitt Norgesmester, ved siden av Grini, i VFK.

Gevinsten er framtida

– VI MÅ HENTE FRAM SOLAN'EN I OSS

Jo Grini liker adrenalinkikk når han konkurrerer. Han liker følelsen ham får i magen, skjerpningen av sansene og, skulle vi tro, å vinne. Han er vant til det nå. Det er gull alt som glitrer hjemme hos han, selv Kongepokalen fra 2008 har fått gullstenk.

Slik går det når man ikke gnikker på pokalene, men lar de støve ned i et skap. Men tro ikke han ikke er stolt av dem:

– De har kostet utrolig mye arbeid. Vit det.

Men for Jo er det alltid den neste konkurransen, den neste utfordringen, den neste forbedringen, morgendagen, som gjelder. Mimringen over gamle seiere kan komme seinere.

Derfor er han også opptatt av rekruttering til flysporten. Pionerånden som herjet etter krigen. Den som fikk folk ut på dugnader, til å ta sjanser, utfordre naturen, lande på vanskelige steder, når det ennå var lovlig, bygge flystriper, gå videre med fly og flysporten. Den har sakte, men sikkert dabbet av, sovnet inn.

– I dag har vi et flott klubbhus, vi har flystriper, vi har nesten alt vi kan ønske oss, takket være innsatsen fra tidligere. Det er vi alle enige om, mener Grini

– I dag er det ungdommens interesse vi mangler. Noen som hamrer på døra og vil inn. Derfor lider vi av en viss forgubbing. Vi har mistet mye av Solan'en i oss, utforskeren, nysgjerrigperen, og latt Ludviks «det kan være fa'li det.» ta over i oss. Og av slikt blir det jo ikke nytt, blir det vel..? smiler han bredt.

Ta ungdommen alvorlig

I modellflygruppa som ble

startet i 1973, hadde de for cirka 12 år siden et byggekurs. Det resulterte i aktive medlemmer som i dag sitter i styre og stell. I 2008, trengte vi faktisk ikke å avvertere byggekurset, jungeltrommene skaffet oss langt flere enn de 12 det var plass til. Kurset fikk de gratis, sammen med det modellflyet de bygget og radiostyringen til det. Hele 11 av de 12 deltagerne gjennomførte og er aktive i dag. Vi inviterer også de unge til å sitte i styret. Vi må ta ungdommen alvorlig, ellers blir det ikke skikkelig. Mange av oss travle tror at det skal bli mye ekstraarbeid med slik kursing, men ved en gjennomtenkt organisering, glir dette så lett som ingenting. Og gevinsten er framtida – sier Jo Grini. Himelen er uten grenser...

JO GRINI

- Født 1971, en sønn: Fredrik (12)
- Kasserer og sekretær i Valdres Flyklubb/modell
- Har vunnet: Norgesmester i modellseilflyging 1999-2008, Kongepokalen 2006, 9. ende plass i Eurotur 2008 (av 425 deltagere). En førsteste plass og en finaleplass på de to første internasjonale stevner i 2009.
- Årets sesong preges av Eurotur – konkurranser, Nordisk Mesterskap og Europamesterskap. Sønnen Fredrik T. Grini (12) deltar som junior i både Nordisk Mesterskap og Europamesterskapet 2009
- Dagbok: www.jojoen.no/diary